

REALISATIESTRATEGIE 2025 VOOR HET NNN IN NOORD-HOLLAND

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Opgave en context.....	6
1.1 Achtergrond	6
1.2 Belang afronding Natuurnetwerk	6
1.3 De opgave.....	7
1.4 Samenhang met de stikstofaanpak.....	8
2. Beleidsuitgangspunten	12
2.1 Agrarisch natuurbeheer in NNN.....	12
2.2 Herbegrenzing van NNN.....	14
2.3 Saldo-nul-principe	15
2.4 Beleid inzake boerenlandvogels.....	15
2.5 Omgang met kleine dossiers	16
2.6 NNN en PAS-melders	17
2.7 Beheervergoedingen.....	17
3. De aanpak.....	18
3.1 De aanpak binnen focusgebieden.....	18
3.2 De aanpak buiten focusgebieden.....	20
3.3 Grondstrategie	22
3.4 Organisatie	25
3.5 Financiering.....	26
Bijlagen	27
Bijlage 1: Werkwijze voor herbegrenzing van gronden voor NNN	27
Bijlage 2a: Analyse Vogel- en Habitatrichtlijndoelen Provincie Noord-Holland	27
Bijlage 2b: Advies over realisatie van natuurverbindingen	27
Bijlage 3: Stappenplan Analyse kleinschalige NNN-opgave (<0,5 ha).....	27
Bijlage 4: Advies Pels Rijcken over Anlb binnen NNN	27
Bijlage 5: Leidraad voor ontgrenzen van NNN-gronden	27
Bijlage 6: Anlb in NNN	27

Inleiding

In de vorige coalitieperiode is extra inspanning verricht om de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) te versnellen. Dankzij die inspanningen wordt momenteel op verschillende plekken in Noord-Holland gewerkt aan het realiseren van het NNN. De Realisatiestrategie NNN die in 2020 is vastgesteld vormt de basis voor deze werkzaamheden. Met de komst van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG), waarvoor het Rijk financiële middelen beschikbaar zou stellen in de vorm van een Transitiefonds, werd de NNN-realisatie vanaf 2022 in breder perspectief geplaatst. Het doel hiervan was om vanuit een integrale benadering ook andere opgaven uit het Provinciaal Programma Landelijk Gebied te kunnen uitvoeren. Door wijzigingen en bezuinigingen in het Rijksbeleid is deze integrale benadering niet langer houdbaar. Ook de deadline van 2029 voor het afronden van de NNN, zoals opgenomen in het huidige coalitieakkoord, is niet haalbaar.

Aanvankelijk was de financiering voor de afronding van het NNN voor een belangrijk deel voorzien vanuit het transitiefonds van het Rijk. Met het wegvallen van het transitiefonds dreigt een groot deel van de NNN-realisatie stil te vallen. Het jaarlijks beschikbare budget vanuit de natuurpactafspraken is namelijk ontoereikend. Mede vanwege de huidige stikstofcrisis waarbij de vergunningverlening vastloopt en er handhavingverzoeken dreigen voor PAS melders, vinden we het onacceptabel dat de NNN-realisatie stagneert. De afronding van het NNN is immers een belangrijke randvoorwaarde voor natuurherstel en zien wij daarom als onlosmakelijk onderdeel van onze 'programmatische aanpak stikstof en natuurherstel'.¹ Vandaar dat de provincie Noord-Holland in de Kaderbrief 2026 heeft besloten om € 200 miljoen aanvullende eigen middelen vrij te spelen om de NNN-realisatie voortvarend te kunnen oppakken. Hiermee wordt een deel van het wegvallen van de financiering vanuit het Rijk opgevangen en kunnen we de komende jaren uitvoeringsstappen zetten voor het herstel van onze kwetsbare natuur.

De NNN-realisatiestrategie 2025 geeft richting aan de (uitvoerings)werkzaamheden die nodig zijn om het NNN in Noord-Holland af te ronden. Uitgangspunt daarbij is dat de aanpak en planning gericht is op het tijdig behalen van de doelen die voortkomen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) zoals deze door de EU voor Noord-Holland zijn vastgesteld. Het nakomen van de in EU-verband afgesproken natuurdoelen zien wij als noodzakelijk om in onze provincie uit de huidige stikstofcrisis te geraken en om te komen tot een vitale en veerkrachtige staat van de natuur (goede staat van instandhouding).

Leeswijzer

In *hoofdstuk 1* zijn de NNN-opgave en de context beschreven. Het belang van de afronding van het Natuurnetwerk wordt geschetst en hoe ver we daarin momenteel zijn. Uitgelegd wordt hoe NNN-realisatie bijdraagt aan natuurherstel als belangrijk onderdeel van de programmatische aanpak stikstof en natuurherstel.

Om de realisatie van het NNN te versnellen is het nodig dat op een aantal punten het natuurbeleid wordt aangescherpt. Deze aanscherpingen komen in *hoofdstuk 2* aan bod. De belangrijkste betreffen het wel of niet toepassen van agrarisch natuurbeheer in het NNN en het herzien van een deel van de NNN-begrenzing zodat we de VHR-doelen kunnen behalen. Aangegeven is hoe we de uitvoering willen vereenvoudigen door niet alle kleine dossiers mee te nemen en door anders om te gaan met het saldo-nul-principe.

In *hoofdstuk 3* maken we zichtbaar op welke wijze we de uitvoering ter hand nemen. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen een aanpak voor focusgebieden en een aanpak buiten focusgebieden. Focusgebieden zijn

¹ De programmatische aanpak stikstof en natuurherstel wordt verder toegelicht in paragraaf 1.5.

natuurgebieden met kwetsbare, stikstofgevoelige natuur waar we de uitvoering hoge prioriteit geven. Hier zal de provincie de regie nemen om het NNN projectmatig en binnen vooraf vastgestelde termijnen te realiseren. Buiten de focusgebieden stimuleren en faciliteren we derden om zelf NNN te realiseren. Het accent ligt hier op het verzilveren van uitvoeringskansen die zich voordoen. De beschikbaarheid van voldoende grond bepaalt voor een belangrijk deel de snelheid van de uitvoering. De grondstrategie die in hoofdstuk 3 is opgenomen beschrijft op welke wijze de provincie gronden beschikbaar wil krijgen. Tot slot zijn de principes benoemd op basis waarvan we de programmering van de NNN realisatie en de bijbehorende middelen verder vormgeven. De programmering zelf volgt in een aparte bijlage die in het najaar van 2025 wordt vastgesteld en aan deze realisatiestrategie zal worden toegevoegd. Deze programmering zal jaarlijks worden geactualiseerd.

1. Opgave en context

1.1 Achtergrond

Het Natuurnetwerk Nederland komt voort uit het Natuurbeleidsplan (1990) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij (LNV). Het NNN is een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, dat is gericht op de bescherming, de instandhouding en zo nodig het herstel van een gunstige staat van instandhouding van soorten dieren en planten, van typen natuurlijke habitats en van leefgebieden van soorten die van nature in Nederland voorkomen. Het gaat daarbij onder meer om soorten, habitattypen en leefgebieden die vallen onder de reikwijdte van de Europese Vogelrichtlijn en/of de Habitatrichtlijn (VHR). Ook gaat het om van nature in Nederland in het wild voorkomende dier- en plantensoorten die op de nationale rode lijsten zijn geplaatst, hetgeen betekent dat ze in hun voortbestaan bedreigd worden. Om dit Natuurnetwerk tot stand te kunnen brengen zijn (vaak agrarische) gebieden aangewezen die omgevormd worden tot natuurgebied.

Inmiddels is er bijna 35 jaar aan de realisatie van het NNN gewerkt en is er veel bereikt. In 2014 is het natuurbeleid gedecentraliseerd vanuit het Rijk naar de provincies, waarbij de provincie Noord-Holland de uitvoeringsverantwoordelijkheid van het gehele oorspronkelijk in Noord-Holland begrensde NNN van het Rijk heeft overgenomen. Om de Europese natuurdoelen te kunnen behalen heeft de provincie daarbij de taak op zich genomen om extra NNN te realiseren, in aanvulling op de natuurpactafspraken met het Rijk.

De begrenzing van het NNN (zowel de al gerealiseerde NNN als de niet gerealiseerde NNN) is opgenomen in de Omgevingsverordening, waarmee de planologische bescherming grotendeels geborgd is. Aanvullend moet de planologische borging geregeld worden via het omgevingsplan. Het grootste deel van het NNN is gerealiseerd, maar voor natuurherstel cruciale onderdelen moeten nog worden gerealiseerd.

1.2 Belang afronding Natuurnetwerk

Het compleet maken van het NNN is essentieel voor de natuur, omdat het vaak de laatste schakels zijn die bepalend zijn voor het ecologische functioneren van het totale Natuurnetwerk. Door verstedelijking, industrie en landbouw zijn de meeste natuurgebieden versnipperd, waardoor ze kwetsbaar zijn voor invloeden van buitenaf en de biodiversiteit onder druk staat. Hoe groter het oppervlak van een natuurgebied, hoe beter de dieren en planten in dat gebied bestand zijn tegen verstoringen. Door de gebieden weer in een netwerk met elkaar in verbinding te brengen wordt het functionele oppervlakte van het netwerk groter, dit vergroot de weerbaarheid van de natuur. Dieren en planten kunnen natuurverbindingen gebruiken om zich te verplaatsen en daarmee andere deelgebieden van het netwerk te bereiken². De kans dat bepaalde soorten uitsterven, neemt daarmee af.

Het NNN is daarnaast van waarde omdat het inwoners ontspanning, schonere lucht en betere waterkwaliteit biedt. Ook kan het helpen bij het aanpassen aan klimaatveranderingen, bijvoorbeeld door middel van wateradaptie of het tegengaan van bodemdaling.

Om de Europese biodiversiteitsdoelen (VHR-doelen) conform afspraken in 2050 te halen, moet het NNN omstreeks 2040 afgerond zijn. Natuur heeft immers tijd nodig om tot wasdom te komen. Een aantal

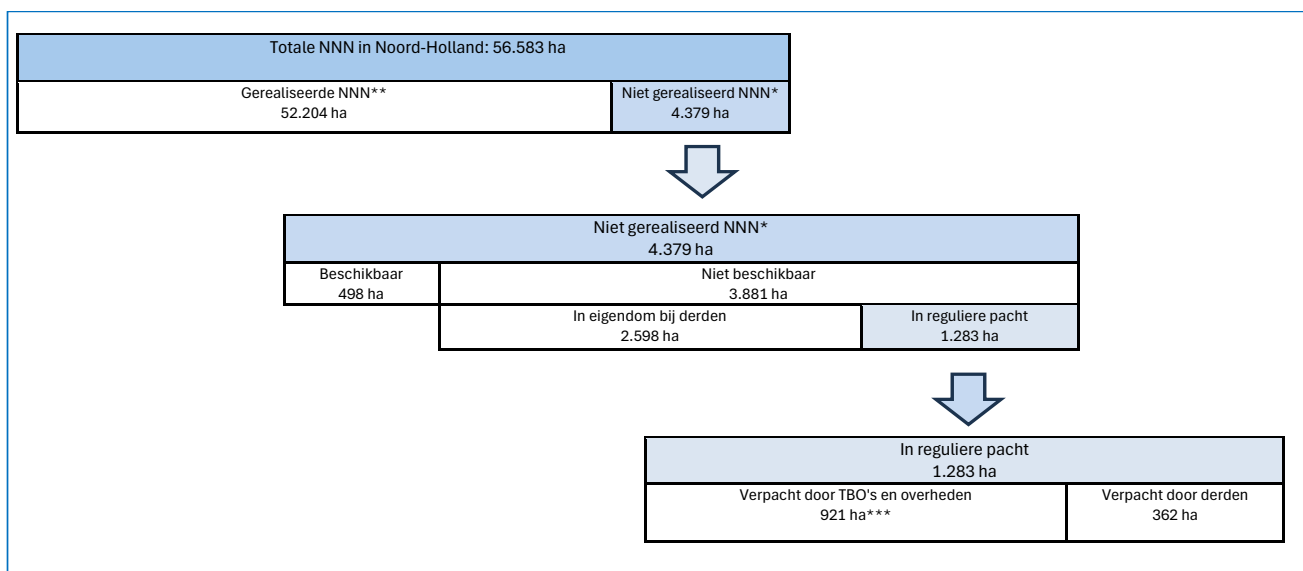
² PBL. 2020. Compendium voor de leefomgeving. Geschiktheid ruimtelijke condities landnatuur, 2019.

R. Pouwels en R. Henkens. 2020. Naar een hoger doelbereik van de Vogel- en Habitatrichtlijn van Nederland. WUR-rapport 2989.

natuurtypen in de binnenduinrand heeft meer tijd nodig om tot wasdom te komen. Hier is het gewenst om de afronding van het NNN omstreeks 2035 tot stand te brengen.

1.3 De opgave

Onderstaande tabel geeft inzicht in de omvang van het Noord-Hollandse NNN en de voortgang van de NNN-realisatie. De tabel laat zien hoeveel NNN er nog gerealiseerd moet worden. De in de tabel genoemde gegevens worden jaarlijks geactualiseerd en verwerkt in de voortgangsrapportages (de BIJ12-voortgangsrapportage Natuur en de Voortgangskaart NNN).

*Peildatum 1-1-2025

**Dit betreft de totale oppervlakte bestaande (NNN-)natuur binnen Noord-Holland incl. gebieden die al sinds oudsher natuurgebied op de kaart staan, zoals de duinen. De realisatieopgave bij decentralisatie (2011) was 10.180 ha.

*** waarvan 866 ha door TBO's is verpacht.

In de tabel is onderscheid gemaakt tussen gronden die al beschikbaar zijn omdat ze in eigendom zijn van de provincie en gronden die nog beschikbaar moeten komen:

- Gronden die al beschikbaar zijn kunnen in principe op korte termijn als NNN worden ingericht. Om te komen tot een goede natuurinrichting wordt meestal gewacht tot er voldoende aaneengesloten gronden beschikbaar zijn om deze in één keer te kunnen inrichten.
- De grootste en meest complexe opgave bestaat uit het beschikbaar krijgen van gronden. Het merendeel van deze gronden is momenteel namelijk in eigendom of pacht bij agrariërs die de grond hard nodig hebben voor hun agrarische bedrijfsvoering. Het vraagt een zorgvuldig (onderhandelings)traject om in overleg met de individuele eigenaren en pachters tot overeenstemming te komen over de verwerving of pachtvrij maken van de gronden voor natuurrealisatie. In totaal gaat het om ruim 1.000 eigenaren en pachters.

Gelet op de omvang van deze opgave en het maximaal haalbare realisatietempo is prioritering in de aanpak noodzakelijk. Vandaar dat we in de Korte Termijn Agenda zogenoemde 'focusgebieden' hebben vastgelegd. waar natuurherstel het meest urgent is. Hier heeft de realisatie van NNN de hoogste prioriteit (zie toelichting in het kader).

Toelichting op het onderscheid tussen focusgebieden en niet-focusgebieden

Op 7 april 2025 is de Korte Termijn Agenda 2025-2027 door PS vastgesteld. Hierin wordt onderscheid gemaakt in een aanpak voor NNN-realisatie binnen 'focusgebieden' en een aanpak erbuiten.

Focusgebieden zijn tot NNN-begrensde gebieden in Noord-Holland met kwetsbare, stikstofgevoelige (moeras)natuur waarvoor natuurherstel het meest urgent is, gezien de huidige achteruitgang van de natuur. Het gaat om de volgende vijf gebieden, die gezamenlijk 1.689 hectares beslaan:

- Oostelijke Vechtplassen
- Westzaan
- IVOT (Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske)
- Wormer-Jisperveld-Kalverpolder
- Eilandspolder

De overige gebieden, de 'niet-focusgebieden', bestaan uit 2.691 nog niet gerealiseerde NNN- hectares verspreidt over de provincie.

De aanpak die we voor ogen hebben in en buiten de focusgebieden is verder toegelicht in hoofdstuk drie.

1.4 Samenhang met de stikstofaanpak

In 2026 willen we een programmatische aanpak voor stikstof en natuurherstel vaststellen en verankeren in de omgevingsverordening. In deze aanpak onderbouwen we hoe onze inzet bijdraagt aan het geborgd natuurherstel voor de stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden. Dat vraagt inzet op alle drukfactoren die van invloed zijn op de natuurdoelen. Gelet op de huidige stikstofcrisis wordt in de programmatische aanpak zwaar ingezet op de drukfactor stikstof. De programmatische aanpak bestaat uit drie pijlers: **(1) generieke geborgde emissiereductie, (2) gebiedsgerichte geborgde emissiereductie en (3) geborgd natuurherstel**. deze pijlers dragen bij aan het overkoepelend doel, geborgd natuurherstel. Op elk van deze drie pijlers worden inmiddels acties uitgevoerd (zie het onderstaand schema voor een beknopt overzicht).

In de programmatische aanpak zullen we ook tussendoelen vastleggen, met bijsturingsmechanismen voor het geval deze niet worden gehaald. Op die manier borgen we dat uiteindelijk daadwerkelijk natuurherstel wordt gerealiseerd. Deze borging zien we als de sleutel om weer ruimte te bieden aan vergunningverlening en legalisatie van PAS-melders.

Het is belangrijk om te monitoren op de voortgang van maatregelen, de abiotische condities en de effecten op de natuur zelf. Het is belangrijk om dit landelijk op eenzelfde manier te doen. Om effectief bij te kunnen sturen werken we op dit aan het interbestuurlijke Verbeterprogramma natuurmonitoring. Dit zorgt voor de verbetering van het al lopende monitoringssystematiek voor monitoring en bijsturing. Het verbeterprogramma leidt tot een verdere optimalisatie van de monitoring, geborgd in de landelijke afspraken. De specifieke focus van deze monitoring ligt op het bijhouden van de staat van instandhouding van de Natura 2000-gebieden.

Programmatiese aanpak

volgens artikel 3.15 omgevingswet

Generieke geborgde emissiereductie:

maatregelen op landbouwbedrijven (provinciebreed) die bijdragen emissiereductie (convenant: 30% geborgde reductie tot 2035)

Maatregelen

Stimuleren managementmaatregelen op agrarische bedrijven
Investeren in stikstofreductie op het bedrijf

Rijksbudget

Fieldlab GH, onderzoek agenda
Regieorgaan

Provinciaal budget

kennisdeling, investering subsidie management maatregelen (KTA: 2 mln)

Geborgd natuurherstel

Onderbouwd maatregelenpakket per N2000 gebied dat is gebaseerd op vermindering 'drukfactoren' zoals hydrologische verbetering, exotenaanpak of stikstofbelasting.

Maatregelen

Effectief (agrarisch) natuurbeheer
NNN realisatie
Natuurherstelmaatregelen
Stikstofreductie maatregelen

Beschikbare middelen

(Rijk en Provincie)
Natuurpact (NNN, natuurbeheer),
Programma Natuur (120 mln natuurherstel), KTA middelen (26 mln)

Gebieds-specifieke geborgde emissiereductie

maatregelen nabij stikstofgevoelig habitat om depositiereductie te bereiken

Maatregelen

Extensivering, uitkoop piekbelasters, investeren in emissiearme technieken, bemestingen beperking, Agrarisch natuurbeheer, NNN realisatie

Rijksbudget

Opkoopregeling piekbelasters, extensiveringsregeling, Fieldlab GH

Provinciaal budget

Geen

Brandbrief 2025

Oproep van provincie NH en gebiedspartners aan het Rijk om op korte termijn rijksbudget (450 mln) beschikbaar te stellen waarmee de uitvoering van natuurherstel en gebiedsgerichte emissiereductie in en bij de meest kwetsbare natuurgebieden voortvarend kan worden opgepakt.

Toelichting schema

Generieke geborgde emissiereductie

In juli 2025 zijn er afspraken gemaakt tussen de provincie en de agrarische sector om generiek bij alle (melkvee)bedrijven te komen tot een gemiddelde 30% reductie van stikstofuitstoot in 2030 (t.o.v. 2019) via managementmaatregelen. In de Korte Termijn Agenda zijn middelen gereserveerd om de landbouw hierbij te ondersteunen, alsmede om een goede borging te organiseren via een stoffenbalans (REMAS).

Naast deze managementmaatregelen zijn er via het project 'Fieldlab Groene Hart' subsidiemogelijkheden voor agrariërs beschikbaar om met grotere investeringen (zoals stalombouw) tot een grotere reductie te komen van hun stikstofuitstoot.

Geborgd Natuurherstel

Om natuurherstel te borgen zetten we in op vier soorten maatregelen: (1) de afronding van het NNN, (2) het uitvoeren van natuurherstelmaatregelen en (3) het uitvoeren van stikstofreductie maatregelen en (4) een optimaal (agrarisch) natuurbeheer. Deze maatregelen resulteren in de juiste condities om het herstel van de (vanuit het natuurbeleid beoogde) ecosystemen en biodiversiteit mogelijk te maken, zodanig dat de effecten langdurig behouden blijven. Geborgd natuurherstel is een belangrijke voorwaarde om vergunningenruimte te verkrijgen en PAS-melders te legaliseren. De maatregelen worden opgenomen in de programmatiese aanpak voor stikstof en natuurherstel die in 2026 wordt opgesteld.

We beschouwen de afronding van het NNN als één van de belangrijkste maatregelen voor natuurherstel in Noord-Holland. Het NNN maakt de natuur robuuster en beter bestand tegen invloeden van buiten. De maatregelen die bij de inrichting van (robuuste) NNN gebieden worden genomen dragen bij aan natuurherstel. Denk hierbij aan maatregelen als hydrologisch systeemherstel, duurzaam beheer en exotenbestrijding, die meerdere zogenoemde ‘drukfactoren’ tegengaan die de staat van de natuur bepalen, zoals verdroging, vermesting, verstoring, versnippering en verdringing door exoten. In de Natura 2000-gebieden nemen we aanvullende natuurherstelmaatregelen. Voor de natuurherstelmaatregelen die nu in beeld zijn wordt het budget uit het Programma Natuur ingezet. Voor aanvullende natuurherstelmaatregelen wordt nieuwe financiering bij het Rijk gevraagd.

Gebieds-specifieke geborgde emissiereductie

Hiermee wordt bedoeld op maatregelen die genomen worden in de directe nabijheid van de stikstofgevoelige natuur. Het betreft maatregelen in een zone rondom de stikstofgevoelige hexagonen waar het terugdringen van de stikstofemissie het meest effectief is. We zullen deze zones – in navolging van de provincie Utrecht – voortaan aanduiden met de term ‘**stikstofzone**’. Als vertrekpunt voor deze stikstofzone wordt voornamelijk een afstand aangehouden van 250 m rondom het stikstofgevoelig habitat. In werkelijkheid zal deze afstand echter fluctueren omdat rekening dient te worden gehouden met lokale omstandigheden zoals de windrichting en de aanwezigheid van bos. Binnen de stikstofzones bevindt zich nog circa 600 ha aan niet gerealiseerde NNN. Het realiseren van deze NNN, waarbij de bemesting sterk afneemt, levert direct een bijdrage aan het terugdringen van de stikstofdepositie. Momenteel wordt berekend hoe groot de invloed is van de NNN-realiseerbaarheid op de stikstofdepositie van de stikstofgevoelige natuur.

In de brandbrief (zie onder) wordt voorgesteld om in deze zone versneld maatregelen te nemen zoals het verminderen van mestgebruik, het stoppen van drijfmesttoepassing en het verplaatsen van agrarische bedrijven.

Overgangszones versus stikstofzones

We introduceren bewust de term ‘stikstofzone’ omdat in de huidige praktijk deze zones vaak worden verward met ‘overgangszones’. Dit is echter niet hetzelfde. In de Korte Termijn Agenda zijn ‘overgangszones’ gedefinieerd als een zone van 500 meter rondom stikstofgevoelig Natura 2000-gebied. Hierin staat de overgang van natuur en landbouw centraal en stimuleren we maatregelen die de natuur versterken. Denk daarbij aan de inzet van agrarisch natuurbeheer, subsidies voor investeringen in een emissiearme bedrijfsvoering of het nemen van hydrologische maatregelen zoals groenblauwe dooradering. In de overgangszones zetten we actief in op het promoten van dergelijke regelingen onder agrariërs omdat we hier de meeste effecten verwachten. Hier zijn immers de agrarische bedrijven gesitueerd die gronden beheren dichtbij de kwetsbare natuur. Veel bedrijven vervullen bovendien een rol bij het natuurbeheer en zijn gebaat bij omschakeling naar een meer natuurinclusieve bedrijfsvoering.

Samengevat: Waar de stikstofzone gericht is op maatregelen die een directe bijdrage leveren op de reductie van de stikstofdepositie zijn de overgangszones gericht op het verzachten van de overgang tussen de natuur en landbouwfunctie.

Brandbrief

In april 2025 is vanuit de provincie en partners een gezamenlijke brandbrief aan het Rijk³ verzonden. Deze brandbrief laat zien met welke maatregelen (en tegen welke kosten) we in Noord-Holland op korte termijn het meeste effect kunnen bereiken ten behoeve van het herstel van de meest kwetsbare natuur. De brief bevat gebiedsgerichte maatregelen voor de vijf meest overbelaste Natura-2000 gebieden: Westzaan, Wormer- en Jisperveld, Eilandspolder, Oostelijke Vechtplassen en IVOT (Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske).

³ Brief met titel 'Versnellen uitvoering natuurherstel en reductie stikstofuitstoot in Noord-Holland' van 22 april 2025. Verstuurd vanuit de provincie, mede namens LNH, NM, LTO, Boerennatuur, NMH, Bouwend Nederland regio Randstad-Noord, VNO-NCW West, waterschap AGV, Hoogheemraadschap Rijnland.

2. Beleidsuitgangspunten

In dit hoofdstuk wordt een aantal beleidsuitgangspunten beschreven die richting geven aan de NNN-realisatie en de bijbehorende programmering. De belangrijkste uitgangspunten hebben betrekking op het toepassen van agrarisch natuurbeheer in NNN en het gedeeltelijk herbegrenzen van NNN om tot een beter kwaliteitsniveau te komen om VHR-doelen te behalen. Daarnaast kondigen we aanscherpingen in het weidevogelbeleid aan en bieden we ruimte voor het toepassen van saldo-0-principe en het omgaan met kleine dossiers, om zo de uitvoering te kunnen versnellen.

2.1 Agrarisch natuurbeheer in NNN

Circa 1300 hectare planologisch begrensde, maar nog niet gerealiseerde NNN in Noord-Holland wordt momenteel door agrariërs beheerd met toepassing van de subsidieregeling 'Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer' (Anlb).

2.1.1 Agrarisch natuurbeheer en NNN versterken elkaar

De inzet van agrarisch natuurbeheer, met inzet van het instrument Anlb, biedt veel kansen voor het realiseren van vooral weidevogeldoelen. Juist de combinatie van natuurgebieden en landbouwgebieden waar Anlb wordt toegepast, creëert meerwaarde voor het behalen van deze doelen.

- Bij de realisatie van NNN streven we naar het inzetten van het juiste instrument op de juiste plek waarbij we zoeken naar een optimale combinatie van NNN en Anlb. Dit kan leiden tot herbegrenzing van het NNN in deze gebieden om ruimte voor ANB-instrumentarium te maken waar nodig.
- Waar nodig zetten we ruilgronden hiervoor in (zie paragraaf 3.3.2).

2.1.2 Toepassing Anlb in NNN

In 2022 is door GS besloten om agrarisch natuurbeheer binnen het NNN per 1 januari 2029 te beëindigen. Hier brengen we nu nuances op aan.

- Circa 800 ha van het NNN met Anlb bevindt zich binnen focusgebieden of op door TBO's verpachte gronden. Gezien de urgentie van de natuuropgave in de focusgebieden, starten we hier als eerste met het omzetten van Anlb naar SNL en beëindigen we uiterlijk 1 januari 2029 de inzet van Anlb. Hiermee kunnen de randvoorwaarden voor VHR-doelbereik zo snel mogelijk worden gerealiseerd⁴. Ook op NNN gronden die door TBO's zijn verpacht maken we op korte termijn afspraken over het beëindigen van de pacht en benutten we daarvoor de beschikbaar gestelde rijksmiddelen (zie paragraaf 3.3.5). De consequentie is dat we op deze pachtgronden na 1 januari 2029 geen nieuwe Anlb-contracten zullen sluiten.
- Circa 500 ha van de NNN gronden met Anlb bevindt zich buiten focusgebieden. Op deze gronden sluiten we niet uit dat ook na 1 januari 2029 nog Anlb kan plaatsvinden. Uiterlijk 1 januari 2028 bieden we duidelijkheid over de toepassing van Anlb op deze 500 ha NNN. We werken voor deze gronden eerst uit waar welk instrument het beste past om de ter plaatse relevante VHR-doelen (inclusief grutto) te borgen. Dit doen we via een projectmatige uitwerking per gebied waarbij we rekening houden met
 - o de aanbevelingen die voortkomen uit de beheercheck (zie paragraaf 3.3.6);
 - o de ecologische evaluatie van het Anlb (WUR);
 - o samen met TBO's en collectieven op te stellen beheervisies;

⁴ De pachtgronden liggen veelal midden in NNN en N2000-gebied. Het aanpassen van het huidige landbouwkundig gebruik (bv. naar hoger peil, minder mest) levert daarom een hoog natuurrendement op, ook omdat na het pachtvrij maken gelijk de omringende percelen kunnen worden ingericht.

- nieuw instrumentarium dat het rijk ontwikkelt voor agrarisch natuurbeheer, met langjarige contracten en betere borging van het natuurbeheer.

Een verdere toelichting op de toepassing van Anlb in het NNN is te vinden in bijlage 6. In aanvulling hierop is in bijlage 4 een juridisch advies van Pels Rijcken opgenomen dat nader ingaat op het toepassen van Anlb in NNN.

2.1.3 Overbruggingsperiode: van Anlb naar SNL

- Om boeren zo goed mogelijk te ondersteunen bij de omschakeling van agrarisch beheer naar natuurbeheer, faciliteren we begeleiding om de omschakeling van het agrarisch natuurbeheerstelsel (Agrarisch natuur- en Landschapsbeheer: Anlb) naar natuurbeheerstelsel (Subsidiestelsel Natuur en Landschap: SNL) te maken. Deze omschakeling vraagt goede inhoudelijke kennis van agrarische bedrijfsvoering en natuurbeheer. We trekken hierin daarom samen op met de agrarische- en natuurcollectieven.
- Omdat we verwachten dat op 1 januari 2029 nog niet alle NNN-percelen binnen focusgebieden zijn omgevormd naar natuur en als zodanig worden beheerd, is er na 1 januari 2029 een periode dat op de nog niet naar NNN omgevormde percelen geen beheervergoeding wordt verstrekt en opgebouwde natuurwaarden in geval van uitblijvend beheer achteruit zullen gaan. Om dit zoveel mogelijk te voorkomen zullen we proactief met de eigenaren contact leggen om nadere beheerafspraken te maken voor de overbruggingsperiode tussen 1 januari 2029 en het moment van natuurrealisatie. Naast het behoud van de opgebouwde natuurwaarden kan deze overbruggingsperiode agrariërs de ruimte bieden om natuurbeheer in te passen in de bedrijfsvoering (zie ook 'toelichting overbruggingsperiode').
- Voorwaarde voor de beheerafspraken en bijbehorende vergoedingen is dat uiterlijk 1 juli 2028 contractueel wordt vastgelegd dat na de einddatum de grond wordt omgezet naar natuur, conform de vastgestelde natuurambitie.
- Agrarisch natuurbeheer als overbruggingsregeling is in principe niet mogelijk op de pachtgronden van TBO's. Het pachtcontract en toegestane gebruik is namelijk veelal strijdig of niet geheel passend met de doelstellingen van het Natuurbeheerplan. Voor deze pachtgronden worden specifieke realisatieafspraken gemaakt in uitvoeringsovereenkomsten tussen de provincie en de TBO's.

Toelichting overbruggingsperiode

Niet alle NNN-gronden binnen focusgebieden zullen per 1 januari 2029 zijn verworven, waardoor het risico bestaat dat er tussen 1 januari 2029 en het moment van NNN-realisatie op de betreffende percelen geen natuurbeheer plaatsvindt ('beheergat') en de natuurwaarden achteruitgaan.

We lossen dit op via een overbruggingsregeling ter tijdelijke vervanging van het Anlb. Deze regeling moet nog nader worden uitgewerkt. Voor agrariërs die geen NNN willen realiseren en beheren komt de regeling beschikbaar voor de periode tussen 1 januari 2029 en overdracht van de gronden aan de provincie. Voor agrariërs die wel NNN willen realiseren en beheren, maar tijd nodig hebben om dit in te passen in de bedrijfsvoering, gaat het om een periode van maximaal drie jaar. Tenzij het moment van omzetting naar natuur door vertraging in de programmering later plaatsvindt dan drie jaar na het aangaan van de beheerafspraken. In dat geval kunnen de beheerafspraken worden verlengd tot het moment van omzetting naar natuur. Na afloop van de termijn van de beheerafspraken wordt de grond definitief omgezet van een agrarische naar natuurbestemming.

De kosten van deze tijdelijke beheerafspraken worden ingeschat op 1 tot 2,5 miljoen euro, die uit provinciale middelen worden betaald. De kosten zijn sterk afhankelijk van de doorlooptijd: hoe meer de planning uitloopt, hoe langer tijdelijke beheerafspraken nodig zijn en hoe hoger de kosten zullen zijn.

2.2 Herbegrenzing van NNN

- Er is een analyse uitgevoerd van de Noord-Hollandse VHR-doelen naar aanleiding van een kwantificering van de doelen door LVVN (bijlage 2). Uit deze analyse blijkt dat we voor een aantal VHR-doelen de NNN moeten verleggen. Omdat we het saldo nul-principe hanteren (zie 2.3), betekent dit dat we NNN-gronden op plekken met lage potenties voor specifieke VHR-doelen zullen ontgrenzen ten behoeve van de begrenzing van NNN-gronden met hoge potenties.
- Als zich mogelijkheden voordoen om NNN te ontgrenzen, dan zoeken we in eerste instantie naar nieuw te begrenzen gebieden met een vergelijkbaar oppervlakte binnen hetzelfde landschapstype. Hiervoor maken we gebruik van de eerder genoemde VHR-analyse. Dit gebeurt op vrijwillige basis en op basis van kansen die zich daartoe voordoen.
- Als begrenzing binnen hetzelfde landschapstype niet lukt, proberen we nog niet gerealiseerde NNN elders in de provincie te ontgrenzen. In het uiterste geval ontgrenzen we al gerealiseerde NNN.

Toelichting op herbegrenzing van NNN

Het NNN is bedoeld als instrument voor het halen van de Vogel- en Habitat Richtlijn (VHR)-doelen. Het NNN-instrument wordt gebruikt:

1. voor planologische bescherming van natuurgebieden;
2. als subsidie-instrument om natuurbeheer te bekostigen en
3. als instrument om natuur te ontwikkelen.

We richten ons hier met name op het laatste onderdeel (3). In het geval van realisatie van nieuwe NNN-gebieden willen we de natuurontwikkeling vooral daar mogelijk maken waar we de VHR-doelen ondersteunen en/of verwezenlijken. Het is dan ook nodig om realisatieprojecten te toetsen op hun bijdrage aan VHR-doelbereik. Ook voor nieuwe NNN-begrenzings- en -ontgrenzingen moet een toetsing op effecten op het VHR-doelbereik plaatsvinden. Op deze manier wordt geld en tijd het meest efficiënt ingezet.

Om invulling te geven aan bovenstaande zijn er twee beleidsrichtlijnen opgesteld:

- Afwegingskader begrenzen en ontgrenzen NNN, versie 3, juni 2021 (zie bijlage 1); waarin een ecologisch afwegingskader is opgenomen. Aan de hand van dit kader worden ecologische adviezen opgesteld bij voorstellen voor herbegrenzing. Daarnaast is beschreven welke andere meer beleidsmatige aspecten meewegen bij de beoordeling.
- Memo leidraad voor ontgrenzingen - versie 4 d.d. 10 juni 2025 (zie bijlage 5); Hierin is aan die beleidsmatige aspecten nog een duidelijkere, meer concrete invulling gegeven.

Voor het toetsen van realisatiekansen aan het VHR-doelbereik, gebruiken we de VHR-analyse (zie bijlage 2). Hierin wordt beschreven in welke gebieden welke VHR-doelen relevant zijn. Met deze analyse kunnen NNN-realisatiekansen optimaal afgestemd worden op het VHR-doelbereik.

Extra NNN-begrenzing in de binnenduinrand

- Als we NNN begrenzen, geven we prioriteit aan mogelijkheden om de habitattypen Blauwgraslanden (H6410) en Duin en Beek (H3260) te realiseren. Dit zijn twee van de VHR-doelen waarvoor nieuwe begrenzings- en ontgrenzingen in de binnenduinrand nodig zijn. Deze natuurtypen kennen een lange ontwikkeltijd. Prioritering is nodig om de beoogde natuur hier tijdig (uiterlijk 2035) te realiseren.
- Gelet op de hoge natuurpotenties van de binnenduinrand voor het behalen van de VHR-doelen, herbevestigen we het besluit uit het coalitieakkoord “Verbindend Vooruit” om in de binnenduinrand 300 ha aan extra NNN te realiseren (in de praktijk resteert nog circa 250 ha), en wel op plekken waar — gezien de VHR-doelen — de hoogste potenties liggen. Dit vraagt om een verlegging van het NNN.

- Ondernemers in de binnenduinstrand kunnen door de extra NNN-begrenzing zodanig geraakt worden dat voortzetting van hun bedrijfsvoering in de binnenduinstrand niet langer mogelijk is. We onderzoeken de mogelijkheid om deze ondernemers te ondersteunen met een bijdrage aan de verplaatsing van hun bedrijf naar elders door middel van een (bedrijfsverplaatsings)regeling.

Toelichting op extra begrenzing in de binnenduinstrand

In het coalitieakkoord 2023-2027 is afgesproken om, buiten de reeds bestaande NNN-begrenzing aldaar, 300 ha NNN in de binnenduinstrand aan te leggen. Conform het saldo-nul-principe (zie 2.3) zullen deze NNN-hectares van elders in de provincie worden verlegd naar de binnenduinstrand. Van de 300 ha moet voor nog ca. 250 ha een plek gevonden worden. De nieuwe NNN in de binnenduinstrand moet een belangrijke rol gaan spelen voor het behalen van VHR-doelen van onze provincie, maar ook voor klimaatdoelen zoals het zekerstellen van onze drinkwatervoorziening en de opvang van regenwater bij piekbuien en het langer vasthouden van schoon duinwater. Om de doelmatigheid te vergroten is het dan ook belangrijk dat de nieuwe NNN op de locaties wordt gelegd met hoge potenties voor de VHR doelen en – indien mogelijk - op plekken waar de NNN realisatie ook bijdraagt aan de klimaatdoelen. Om tijdig tot het gewenste doelbereik te komen is het – gelet op de lange ontwikkeltijd van de natuur in de binnenduinstrand – van belang om NNN uitvoeringskansen die zich in deze gebieden voordoen zo snel mogelijk op te pakken.

2.3 Saldo-nul-principe

- We houden vast aan het saldo nul-principe, zoals vastgelegd in de startversie van het PPLG.
- We leggen de huidige omvang van het NNN (56.583 hectare) vast als ijkpunt in (de toelichting van) de Omgevingsverordening.
- We nemen de ruimte om bij de jaarlijkse herbegrenzingsrondes tijdelijk van het saldo nul-principe af te wijken, met maximaal 20 ha per jaar. De oppervlakte van de NNN blijft jaarlijks tussen het minimum van 56.563 hectare en maximum van 56.603 hectare. We compenseren dit in navolgende jaren, zodat uiteindelijk, bij afronding van het gehele NNN, de omvang van het NNN gelijk is aan 56.583 hectares.

Toelichting op de noodzaak van het versoepelen van het saldo nul-principe

Op Rijksniveau is bepaald dat het NNN niet kleiner mag worden wat omvang in hectares betreft. Lange tijd nam het aantal hectares toe (tot 1400 ha) door de meerwaardebepaling bij compensatieprojecten. Op enig moment hebben GS bepaald dat het NNN-areaal niet meer groter mag worden, ook niet tijdelijk (saldo nul-principe). Het hele jaar door worden begrenzings- en ontgrenzingsverzoeken bij de provincie ingediend. Deze worden beoordeeld een eens per jaar gebundeld tot een herbegrenzingsvoorstel dat ter besluitvorming aan GS wordt voorgelegd. Daarbij wordt gestreefd om zo goed mogelijk vast te houden aan het saldo nul principe. Het niet mogen krimpen en groeien maakt herbegrenzen lastig en soms onmogelijk. Hierdoor worden kansen gemist voor wat betreft verbetering van de kwaliteit van het NNN. Zo moeten er soms interessante begrenzingsminimaal een jaar worden uitgesteld, omdat de balans anders boven de nul uitkomt. Het niet mogen krimpen danwel groeien zit de realisatie van NNN daarmee in de weg. Meer flexibiliteit is nodig. Vandaar dat we de ruimte nemen om bij de jaarlijkse herbegrenzingsrondes tijdelijk van het saldo nul-principe af te wijken, met maximaal 20 ha. We houden de afwijkingen administratief bij en compenseren dit in navolgende jaren, zodat uiteindelijk (bij afronding NNN) de omvang van het NNN gelijk is als op de peildatum 1 januari 2025 (56.583 hectare). Hiermee houden we dus wel vast aan het saldo nul-principe: de NNN blijft in oppervlakte gelijk.

2.4 Beleid inzake boerenlandvogels

- We stellen een Actieplan boerenlandvogels op om de achteruitgang van met name de weidevogelpopulatie een halt toe te roepen. Het resultaat wordt afgestemd met de boerenlandvogelpartners en eind 2025 verwacht. Het Actieplan kan invloed hebben op de ambities van het NNN en de uitvoering.

- Op basis van dit actieplan zoeken we aanvullende Rijksmiddelen voor de financiering, bijvoorbeeld ten behoeve van aanvullende maatregelen voor de grutto, waar momenteel door het ministerie nadere uitwerking wordt gegeven als reactie op de door de Europese Commissie gestarte infractieprocedure tegen Nederland. De besluitvorming van het Rijk over de aanvullende maatregelen voor de grutto en de financiering hiervan verwachten we medio 2025.
- Eén van de maatregelen die het Rijk neemt als reactie op de infractieprocedure (zie kader) is het toevoegen van de broedende grutto als instandhoudingsdoel aan vier Natura 2000-gebieden in Laag Holland (Wormer- en Jisperveld, Eilandspolder, IVOT en Zeevang). Drie van de vier genoemde Natura 2000-gebieden zijn focusgebieden. De extra doelstelling nemen we mee in de inhoudelijke uitwerking in de inrichtings- en beheerplannen voor deze gebieden.

Toelichting op beleid inzake boerenlandvogels

In 2024 is de Europese Commissie (EC) een infractieprocedure gestart tegen de Nederlandse overheid. Nederland is door de EC in gebreke gesteld wegens het volgens de EC vermeend niet nakomen van de verplichtingen die de Vogelrichtlijn stelt ten aanzien van de grutto. Om aan de verplichtingen en aan een goede staat van instandhouding van de grutto te kunnen voldoen, moet het aantal grutto's in Nederland verdubbelen. Voor de provincie Noord-Holland betekent dit dat we onze huidige ambitie voor de grutto (gemiddeld 18 broedpaar per hectare moeten verdubbelen naar gemiddeld 36 broedpaar per hectare. Deze verhoogde doelstelling vraagt om voldoende groei-ruimte voor gruttopopulaties in het landelijk gebied van Noord-Holland. Hierbij is bescherming van (potentieel) leefgebied voor de grutto van groot belang. Het Ministerie van LNV heeft als reactie op de infractieprocedure acht maatregelen benoemd, waaronder het toevoegen van de grutto als broedvogel aan de instandhoudingsdoelstellingen voor vier Natura 2000-gebieden in Laag Holland: Wormer- en Jisperveld, IVOT, Eilandspolder en Zeevang. Drie van deze gebieden zijn focusgebieden. Het nieuwe instandhoudingsdoel moet dus goed verankerd worden in de nog op te stellen inrichtings- en beheerplannen voor deze gebieden.

2.5 Omgang met kleine dossiers

NNN-dossiers kleiner dan 0,5 ha worden in principe niet meegenomen in de programmering. De hoeveelheid werk die gemoeid zou zijn met deze dossiers, is onevenredig groot ten opzichte van het resultaat. Het kan echter voorkomen dat percelen ondanks hun kleine oppervlak wel een cruciale rol spelen in het NNN-doelbereik. Door middel van een analyse (zie bijlage 3) is bepaald welke kleine percelen wel worden meegenomen in de uitvoering. Het betreft o.a. grondversnippering door projectontwikkelaars, recreatie-eilandjes in vaarland, volkstuinen, verlengde tuinen en kleinere percelen in de binnenduinstrand zoals bij Zanderij Noord.

Toelichting op omgang met kleine dossiers

De dossiers die minder dan 0,5 hectares NNN betreffen, vormen slechts 2,4% (106 ha) van de totale NNN-opgave. Het gaat wel om meer dan de helft van het aantal dossiers. De hoeveelheid werk die gemoeid zou zijn met deze dossiers van 0,5 ha of kleiner, is onevenredig groot ten opzichte van het resultaat. De kwestie van het zogenoemd 'kleinschalig NNN-eigendom' is dan ook benoemd als één van de kansen om het NNN-budget zo doelmatig mogelijk in te zetten. Het kan echter voorkomen dat percelen ondanks hun kleine oppervlak een cruciale rol spelen in het NNN-doelbereik. Zo is bij een eerste grove analyse geconstateerd dat in vaarlandpolders (m.n. Eilandspolder, Oostzanerveld en Wormer- en Jisperveld) veel kleine eigendommen voorkomen die ondanks hun geringe grootte een significante bijdrage aan het doelbereik van het NNN kunnen leveren bij realisatie. Er is daarom geanalyseerd welke kleine percelen wel worden meegenomen in de uitvoering. De analyse is terug te vinden als in bijlage 3.

2.6 NNN en PAS-melders

- We zetten de extra investeringen in nieuwe natuur niet alleen in voor NNN-doelstellingen en vergunningverlening, maar ook als passende maatregel voor legalisatie van PAS-melders, interimmers en vrijgestelden in onze provincie.

2.7 Beheervergoedingen

- Na realisatie van het NNN zal de natuur goed beheerd moeten worden zodat de beoogde natuurambities bereikt worden en in stand gehouden worden. We onderschrijven het aanwezige knelpunt dat op dit moment de beheervergoedingen ontoereikend zijn om het beheer van de natuur duurzaam te borgen. Dat brengt het risico met zich mee dat na afronding van het NNN alsnog niet de vastgelegde VHR-doelen worden gerealiseerd. We blijven er – in IPO verband - bij het Rijk op aandringen om extra middelen beschikbaar te stellen voor het natuurbeheer. Daarbij is de landelijke herberekening van de standaardkostprijsberekeningen SNL, zoals op 26 juni 2025 vastgesteld door de provincies, het vertrekpunt.

3. De aanpak

In dit hoofdstuk beschrijven we op welke wijze we tot tijdige afronding van het NNN willen komen. We maken daarbij onderscheid tussen een aanpak binnen de focusgebieden, waar de NNN realisatie de hoogste prioriteit heeft en de provincie op projectmatige wijze de uitvoering trekt, en een aanpak buiten de focusgebieden waarin het accent ligt op NNN realisatie door derden en op basis van kansen die zich voordoen. De grondstrategie geeft inzicht in de wijze waarop we werken aan het beschikbaar krijgen van gronden voor de NNN realisatie. Tot slot is aangegeven op welke wijze we de samenwerking met partners willen verbeteren en hoe we de benodigde budgetten gaan programmeren.

3.1 De aanpak binnen focusgebieden

3.1.1 Natuurherstel als vertrekpunt

- In de focusgebieden is het uitgangspunt dat we toewerken naar inrichtingsplannen die beschrijven hoe geborgd natuurherstel, conform de internationale vastgelegde verplichtingen (VHR-doelen) gehaald wordt. Dat betekent dat de plannen in de focusgebieden verdergaan dan uitsluitend het robuust maken van de natuurgebieden via NNN-realisatie. In het inrichtings- en beheerplan zullen wij alle maatregelen noemen die relevant zijn voor natuurherstel. Naast het creëren van robuuste natuureenheden (drukfactoren: 'te kleine arealen', 'versnippering' en 'stikstofdepositie') betreft dit ook hydrologische maatregelen gericht op systeemherstel (drukfactoren 'ontoereikend watersysteem' en 'slechte waterkwaliteit'), versterking aanpak 'invasieve exoten' en het optimaliseren van het beheer. We richten ons bij de NNN-realisatie hoofdzakelijk op de nog te realiseren NNN-percelen in de focusgebieden.

3.1.2 Vooraf helderheid over ambities en begrenzingen

- Ter voorbereiding op het maken van inrichtings- en beheerplannen voor de focusgebieden zullen we uiterlijk op 1 januari 2027 de ambitiekaarten en de begrenzingen geactualiseerd hebben, zodat deze volledig aansluiten op de VHR-doelen. Hierbij maken we gebruik van de inzichten die verkregen zijn uit de diverse monitoringsdata waarover wij beschikking hebben en van de verschillende analyses die gemaakt zijn van de monitoringsdata. We gebruiken in ieder geval de natuurdoelanalyses, de adviezen van de Ecologische Autoriteit, hydrologische onderzoeken (zoals het Hydrologisch Onderzoek Laag Holland fase I en II), en de VHR-analyse.
- We herbevestigen de afspraak uit de Korte Termijn Agenda 2025-2027 om uitsluitend nieuwe gesprekken over zelfrealisatie/SKNL te starten op basis van de geactualiseerde ambitiekaarten, zodat het voor partijen helder is welke natuurdoelen moeten worden gerealiseerd. Voor de focusgebieden betekent dit dat de SKNL-onderdelen functieverandering en inrichting na functieverandering in de jaren 2026 en 2027 niet worden opengesteld. Hiermee wordt voorkomen dat er gedurende het actualisatieproces subsidies en kwalitatieve verplichtingen worden afgesproken die later mogelijk weer moeten worden gewijzigd (met bijbehorende vertraging van VHR-doelbereik). De hierboven genoemde geactualiseerde ambitiekaarten worden, na de gebruikelijke terinzagelegging, vastgesteld in het Natuurbeheerplan 2028, waarmee per 1 januari 2028 de SKNL weer overal kan worden opengesteld.
- In 2026 kunnen zich uitvoeringskansen voordoen in focusgebieden terwijl het aanscherpen van de ambitiekaarten en begrenzingen dan nog loopt. Indien de uitvoeringskans aansluit op de nieuwe ambities en begrenzingen (lees: ontwerp ambitiekaart) zoeken we naar mogelijkheden om de uitvoeringskans zo spoedig mogelijk te verzilveren.
- Om ook voor het focusgebied Westzaan in 2026 de natuurambities te kunnen vastleggen en daarmee de start te markeren voor het opstellen van een inrichtings- en beheerplan, is het van belang dat er helderheid is over de verbrakking. In de vorige coalitieperiode is reeds besloten om in te zetten op

verbrakking van de polder Westzaan. Aanvullend hierop nemen we uiterlijk in de zomer van 2026 het formele besluit om de uitvoering van de verbrakking van de Polder Westzaan ter hand te nemen en daarvoor de benodigde voorbereidingen te treffen. Dit in lijn met de gemaakte afspraken met gebiedspartijen in de ‘klankbordgroep gebiedsproces polder Westzaan’.

3.1.3 Projectmatige aanpak

- Voor wat betreft de focusgebieden werken we aan natuurherstel via een projectmatige aanpak per focusgebied. Dit houdt het volgende in: we stellen voorafgaand aan de uitvoering de te realiseren natuurdoelen vast⁵, leggen per focusgebied een planning vast voor de afronding van het NNN (inclusief deadline en mijlpalen), programmeren op basis van deze planning het benodigd budget en de capaciteit en stellen een provinciaal projectleider aan die, met behulp van een projectteam, verantwoordelijk is voor de uitvoering conform de vastgestelde planning. Wij monitoren continue de voortgang en sturen bij.
- Met de NNN-realisatie werken we zo veel als mogelijk aan een oplossing voor de knelpunten voor geborgd natuurherstel. Knelpunten die niet via NNN-realisatie kunnen worden opgelost worden via andere programma's zoals Programma Natuurherstel opgelost. Dit om te voorkomen dat de uitvoering van de NNN-realisatie onnodig wordt vertraagd.
- Ten behoeve van NNN-realisatie in de focusgebieden hanteren we indien nodig de onteigeningstitel. We zijn ons daarbij bewust van het huidige maatschappelijk sentiment over de ontwikkelingen in het landelijk gebied. Daarom spannen we ons tot het uiterste in om onteigening te voorkomen. Op basis van de lopende gebiedsprocessen lijkt onteigening in de huidige collegeperiode niet aan de orde. Maar als het nodig blijkt te zijn, zullen wij hierin vanzelfsprekend de zorgvuldige procedure volgen die in de wet beschreven staat, om volledige schadeloosstelling te kunnen bieden. Onteigening is alleen mogelijk op basis van een planologisch besluit. Stikstofreductie op zichzelf is geen planologische functiewijziging en daarom kan niet uitsluitend voor stikstof onteigend worden.

3.1.4 Agrarische structuurverbetering

- In de focusgebieden zetten we in op kavelruilen om gronden voor het NNN op de juiste plek beschikbaar te krijgen. Dit moet eveneens leiden tot het verbeteren van de agrarische structuur zodat gronden voor (blijvende) (melk)veehouders zoveel mogelijk gebundeld zijn (grote huiskavel, weinig/geen veldkavels). Daarmee blijft de bedrijfsvoering efficiënt en beperken we het aantal verkeersbewegingen van agrarisch voertuigen op de openbare wegen.

3.1.5 Klimaat en verduurzaming van de landbouw

- Bij de NNN-realisatie in de focusgebieden wordt niet gewacht op beleidsontwikkelingen aangaande klimaatopgaven en verduurzaming van de landbouw.

3.1.6 Overige maatregelen in focusgebieden

- Overige maatregelen die bijdragen aan de doelen in het landelijk gebied zoals omschreven in de Korte Termijn Agenda 2025-2027 worden in principe niet meegenomen, behalve als er al middelen voor toegekend zijn of tenzij het bestuur anders besluit. In eventuele besluitvorming zullen gevolgen voor tijd, geld en personele capaciteit worden meegewogen.

3.1.7 Prioritering

⁵ uiterlijk in het in 2027 vast te stellen provinciale Natuurbeheerplan 2028

- We starten niet in alle focusgebieden tegelijk, gezien de beschikbare personele capaciteit en het feit dat er bij aanvang onvoldoende budget is om in alle focusgebieden tijdens onderhandelingen met grondeigenaren financiële zekerheid te bieden.
- Wat prioritering tussen de focusgebieden betreft, sluiten we aan bij de activiteiten die al zijn gestart, zodat we recht doen aan al eerder gemaakte afspraken en voorkomen dat hier energie verdwijnt. Dit betekent dat de focusgebieden Oostelijke Vechtplassen, Oostzanerveld en Westzaan prioriteit hebben. Dit is verder uitgewerkt in de programmering.

3.2 De aanpak buiten focusgebieden

De ambitie is om buiten de focusgebieden gemiddeld 100 à 150 ha NNN per jaar te realiseren. Het gaat hierbij deels om realisatie door onszelf en het benutten van beschikbare kansen (grondverwerving, realisatie door derden) .

3.2.1 Kansen benutten

- Buiten de focusgebieden realiseren we NNN door in te zetten op het benutten van uitvoeringskansen. Onder 'uitvoeringskansen' verstaan we:
 - o initiatieven van derden zoals terrein beherende organisaties (TBO's), andere overheden en burgerinitiatieven;
 - o particulieren die hun NNN-grond willen omzetten naar natuur of hun grond in de NNN willen verkopen;
 - o ontwikkelingen die zich in een gebied aandienen, bijvoorbeeld mogelijkheden om NNN-realisatie te koppelen aan de uitvoering van andere opgaven.

3.2.2 Realisatie door derden

- We stimuleren en faciliteren uitvoeringskansen en staan open voor ideeën en kansen voor NNN-realisatie uit de provincie.
- We stellen een centraal aanspreekpunt in waar derden die NNN willen realiseren en beheren terecht kunnen voor ondersteuning. We toetsen initiatieven op haalbaarheid en dragen zorg voor (doorverwijzing naar) een passend vervolgtraject.
- Particulieren en agrariërs met gronden in het NNN worden bovendien actief benaderd, geïnformeerd en begeleid om zelf NNN op hun grond te realiseren. Het accent daarbij ligt in eerste instantie op eigendommen van TBO's waar nog sprake is van een reguliere pachtcontract op hun NNN-gronden. De provincie stimuleert, faciliteert en begeleidt waar dat nodig is. Uitgangspunt hierbij zijn de bestaande instrumenten (SKNL en SNL-beheer).

3.2.3 Begeleiding particuliere natuurbeheerders

- Om een voldoende hoog kwaliteitsniveau van het NNN bij particulier natuurbeheer te kunnen waarborgen, zorgen we voor een betere begeleiding van particuliere natuurbeheerders. Naast de in paragraaf 3.2.2 genoemde provinciale ondersteuning gaan we het gesprek aan met de natuurcollectieven, die via het SNL-stelsel nu al aan beheerbegeleiding doen. De mate van begeleiding verschilt momenteel per collectief en dit willen we meer gelijktrekken. Hierbij wordt ook gestreefd naar een grotere samenhang in beheer op gebiedsniveau, zodat het beheer tussen de verschillende natuurbeheerders op elkaar aansluit en elkaar - waar mogelijk - versterkt.
- In de Oostelijke Vechtplassen verkennen we de mogelijkheid om de beheerbegeleiding van particuliere grondeigenaren vanuit een bestaand natuurcollectief te laten plaatsvinden. Met de ambitie om deze beheerbegeleiding vanaf 2026 te laten plaatsvinden, tot zes jaar na de inrichting tot natuur van de

laatste NNN-percelen in OVP (naar verwachting omstreeks 2036). Uitgangspunt daarbij is dat dit niet tot hoge uitvoeringskosten voor de provincie leidt en dat we binnen het SNL-stelsel blijven werken.

Toelichting op beheerbegeleiding particuliere beheerders vanwege doelbereik

Particulier natuurbeheer werkt in de provincie als volgt: een grondeigenaar blijft eigenaar van zijn tot NNN-begrensde grond, richt deze zelf in als natuur en voert zelf het beheer en onderhoud ('particulier beheer'). De grondeigenaar kan hiervoor de volgende provinciale subsidies aanvragen:

- subsidie voor de afwaardering a.g.v. functieverandering (eenmalig, SKNL);
- subsidie voor de inrichting (eenmalig, SKNL);
- subsidie voor beheer en onderhoud (structureel, SvNL).

Om aanspraak te maken op de SvNL-subsidie moeten grondeigenaren zich meteen certificeren als natuurbeheerder of zich aanmelden bij een natuurcollectief. Op die manier worden zij begeleid bij de ontwikkeling en het beheer van natuur.

In de Oostelijke Vechtplassen (OVP) is de situatie afwijkend, omdat een grondeigenaar hier als alternatief voor particulier natuurbeheer via de standaard SKNL-route ook kan kiezen voor particulier natuurbeheer via zelfrealisatie met volledige schadeloosstelling. Dit is een pilot die in 2019 is gestart in de OVP. In deze pilot worden eigenaren volledig schadeloos gesteld voor het omschakelen naar natuurbeheer, inclusief een beheervergoeding voor de eerste 6 jaar. Omdat de beheerders de eerste 6 jaar geen gebruik maken van de SvNL-beheersubsidie, is er die eerste 6 jaar dus ook geen verplichting om zich te certificeren als natuurbeheerder of om zich aan te sluiten bij een natuurcollectief. Daardoor is er in de OVP niet geborgd dat een grondeigenaar die zelf NNN gaat realiseren daarbij vanaf het begin in wordt begeleid en gecontroleerd. Hierdoor ontstaat het risico dat de kwaliteit van de natuur niet de gewenste standaard haalt.

3.2.4 Uitvoering buiten focus: gebieden met een projectmatige aanpak

- Buiten de focusgebieden zijn er enkele gebieden waar we zelf de projectmatige realisatie van het NNN op ons nemen. De belangrijkste reden hiervoor is dat de NNN-opgave omvangrijk en/of complex is en het trekkerschap vanuit een andere partij ontbreekt. Na realisatie van NNN dragen we het beheer over aan natuurbeheerders, met wie wij passende afspraken maken. Het betreft in ieder geval de projecten Waterland-Oost, Hoge Berg Texel, Duurzaam Dijkland- Spaarnwoude.

3.2.5 Uitvoering: gebiedsprocessen

- Naar aanleiding van de NNN-realisatiestrategie uit 2020 zijn in de binnenduinrand twee gebiedsprocessen gestart: Weidse Polders en Zuid-Kennemerland. We hechten aan de opgebouwde samenwerking en willen deze inzetten om de uitvoering verder vorm te geven. We leggen – binnen het opgebouwde raamwerk van gezamenlijke afspraken - de focus op de NNN-realisatie.
- Bij de inrichting van NNN-gronden in de binnenduinrand houden we rekening met de water- en klimaatopgaven (het beter vasthouden van schoon duinwater; het opvangen van piekbuien), mits dit geen ernstige vertraging van de NNN-realisatie oplevert. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een koppeling met watermaatregelen die we vanuit de Korte Termijn Agenda in de binnenduinrand in gang zetten.
- We zetten de recreatiemiddelen uit de Korte Termijn Agenda 2025-2027⁶ in om de NNN in de binnenduinrand recreatief te versterken. Daarbij zoeken we naar mogelijkheden om de recreatiedruk op de kwetsbare duinen te verminderen.

⁶ Dit betreft 2 miljoen euro die met de Korte Termijn Agenda 2025-2027 is gereserveerd voor de aanleg van recreatieve voorzieningen in combinatie van bosaanleg of de aanleg van NNN.

- In Zuid-Kennemerland bespreken we in het najaar 2025 het rapport waarin voor zes deelgebieden ontwikkelrichtingen zijn uitgewerkt met de daarbij behorende (maatschappelijke) consequenties en no-regret maatregelen. Op basis hiervan worden kaders en richtlijnen opgesteld voor de planvormingsfase met afspraken over projecten in specifieke gebieden. We scherpen de NNN-ambities en begrenzingen aan op basis van gesprekken met grondeigenaren en koersbepaling door bestuurders zodat in 2026 helder is hoe NNN-realiseatie in het gebied zal plaatsvinden.
- Wij nemen eind 2025 een besluit over de gebiedsvisie van Weidse Polders. Daarop volgt de planfase en biedt de gebiedsvisie, de provincie en haar partners, de ruimte om per doelstelling, de verschillende kansen tot realiseatie op te pakken, zowel samen of apart. Wij zullen de focus van onze uitvoeringsactiviteiten daarbij leggen op de realiseatie van NNN. Daarbij wordt gekeken naar meekoppelkansen vanuit met name de water- en klimaatopgave (denk daarbij aan NNN ten behoeve van de opvang van piekbuiten en flexibeler peilbeheer). Voorbeelden zijn NNN-realiseatie in de Noordwesthoek, peilherziening in combinatie met NNN op vliegveld Bergen en/of KRW-doelstellingen in de binnenduinrand.

3.3 Grondstrategie

3.3.1 Grondverwervingsstrategie

- We kopen begrensde NNN-gronden marktconform aan, zowel binnen als buiten focusgebieden. In de focusgebieden gaan we over op verwerving op basis van volledige schadeloosstelling als:
 - o de aangescherpte natuurbegrenzing en -ambities zijn vastgelegd in een nieuwe ambitiekaart⁷. Dit is nodig omdat de huidige ambities op perceelsniveau, zoals vastgelegd op de ambitiekaart uit het Natuurbeheerplan niet altijd zijn afgestemd op de VHR-doelen en/of de realisatiemogelijkheden.
 - o een besluit genomen is om een ruimtelijk planfiguur op te stellen op basis waarvan onteigening van gronden mogelijk wordt, en gestart is met het vooraf vastgestelde proces van het opstellen van een inrichtings- en beheerplan tot het uiteindelijk beschikbaar krijgen en inrichten van de benodigde gronden.
 - o het beschikbaar stellen van budget en capaciteit;
 - o het vaststellen van een projectplanning, waaruit blijkt dat de NNN-realiseatie op deze grond en eventueel hiermee samenhangende gronden onomkeerbaar is.
- In uitzonderingsgevallen (zoals een voor NNN-realiseatie cruciale verwervingskans) kunnen wij verwerven op basis van volledige schadeloosstelling, ook al ligt de grond buiten focusgebied en is er (nog) geen sprake van proces van opstellen inrichtings- en beheerplan. Dit vraagt per geval een GS-besluit waarin bovenstaande punten zijn meegenomen:
 - o het beschikbaar stellen van budget en capaciteit;
 - o het vaststellen van een projectplanning, waaruit blijkt dat de NNN-realiseatie op deze grond en eventueel hiermee samenhangende gronden onomkeerbaar is.

Toelichting grondverwervingsstrategie

We maken onderscheid in de (grond)strategie in en buiten de focusgebieden. De Vijfde Nota Grondbeleid vormt de basis voor de grondverwerving. Deze schrijft voor dat het noodzakelijk is een grondstrategie voor een (deel)gebied op te stellen voordat er grondinstrumenten kunnen worden ingezet. Deze grondstrategie verklaart waarom de inzet van de instrumenten nodig is en op welke wijze dit voldoet aan marktconformiteit, transparantie, rechtmatigheid en duurzaamheid. De grondstrategieën per deelgebied dienen nog te worden opgesteld, maar kunnen ook onderdeel zijn

⁷ Deze wordt in september 2027 vastgesteld (als onderdeel van het Natuurbeheerplan 2028)

van bijvoorbeeld een startnotitie voor de aanpak in een focusgebied. Eventuele grondstrategieën uit het verleden (o.a. Oostelijke Vechtplassen deelgebieden Weersloot en Kortenhoef-Oost worden herzien en getoetst aan de hierboven genoemde criteria en opnieuw vastgesteld door GS. Vooruitlopend hierop kan er onder voorwaarden wel aangekocht worden op basis van volledige schadeloosstelling.

Inzet grondinstrumenten binnen focusgebieden

Wij richten ons op het uitkopen of verplaatsen van gronden en (complete) bedrijven met behulp van volledige schadeloosstelling. Dit instrument kent een verplichtend en niet vrijblijvend karakter.

Bij grondverwerving op basis van volledige schadeloosstelling worden de volgende stappen doorlopen:

- 1) Begrenzing en de ambitietypen worden op orde gebracht. En daarbij wordt duidelijk gemaakt welk VHR-doelbereik er gerealiseerd gaat worden (beleidstaak).
- 2) Er wordt een inrichtings- en beheerplan op het niveau van een voorlopig ontwerp vastgesteld.
- 3) Er wordt een ruimtelijk planfiguur vastgesteld, zoals een omgevingsplan of projectbesluit.
- 4) De aanpak en strategie van de grondverwerving op basis van volledige schadeloosstelling wordt vastgelegd in een grondstrategie per focusgebied en vastgesteld door GS.
- 5) Er worden gesprekken gevoerd met als doel de gronden minnelijk te verwerven (duur: maximaal 2 jaar, conform afspraken met gebiedspartners).
- 6) Indien aankoop niet op minnelijke basis tot stand komt, wordt het onteigeningsproces gestart. Dit betekent dat in een korte periode het dossier 'onteygeningsproof' gemaakt wordt en een ontwerp-onteygeningsbeschikking wordt vastgesteld door PS. Onteygening wordt pas ingezet als alle voorgaande stappen zorgvuldig zijn doorlopen.

Het benodigd grondverwervingsbudget voor dit focusgebied dient te worden geprogrammeerd zodat er dekking is om de gehele NNN in dit gebied af te ronden.

Inzet grondinstrumenten buiten focusgebieden

Omdat de NNN buiten focus vooral gerealiseerd wordt op basis van vrijwilligheid, zijn de grondinstrumenten hierop gericht. Concreet betekent dit dat de provincie zich richt op het marktconform verwerven van gronden in het NNN, maar ook op gronden buiten het NNN die kunnen dienen als ruilgrond. De verwachting is dat het in totaal jaarlijks gaat om gemiddeld 60 hectare, die weer worden ingezet om kansen op NNN-realiseatie te benutten.

3.3.2 Aankoop van ruilgronden

De beschikbaarheid van voldoende provinciale gronden nabij het NNN is cruciaal voor het versnellen van de uitvoering. Deze provinciale gronden zijn in te zetten om – door middel van grondruilingen - maatwerkoplossingen tot stand te brengen die zowel de NNN als de agrariërs ten goede komt. Op dit moment heeft de provincie nabij de focusgebieden ruilgrond beschikbaar. Dit is echter onvoldoende voor realiseatie van de gehele opgave.

We zetten actief in op de verwerving van ruilgrond waarmee we streven naar voldoende grondbezit om, via maatwerkoplossingen, NNN-realiseatie tot stand te brengen en ook perspectief te bieden voor blijvende agrarische bedrijven. We reserveren budget om in te spelen op – onverwachte - grondverwervingskansen zoals aankoopmogelijkheden van stoppende agrarische bedrijven. Wij spannen we ons in om zoveel mogelijk met ruilgronden tot NNN realiseatie te komen, wetende dat dit gelet op de huidige grondmarkt een lastige uitdaging is.

3.3.3 Inzet van provinciale gronden

- Provinciale gronden die aangekocht zijn met krediet NNN danwel door het Rijk ten behoeve van het NNN aan de provincie zijn overgedragen, kunnen worden ingezet als ruilgrond om NNN-realiseatie mogelijk te maken. De inzet van deze gronden zullen wij zorgvuldig afwegen, waarbij we niet alleen NNN-realiseatie,

maar ook eventuele ander provinciale opgaven die in het gebied een rol spelen, in onze afweging meenemen.

3.3.4 Aankoop buiten NNN

- Indien gronden te koop worden aangeboden buiten het NNN, waarvan we inschatten dat die belangrijk kunnen zijn voor NNN-realisatie, dan streven we naar het marktconform aankopen van deze gronden ten behoeve van toekomstige grondruilen. In bijzondere gevallen kan ook besloten worden tot de marktconforme aankoop van gehele bedrijven.

3.3.5 Pachtgronden in NNN

- Het gebruik van pachtcontracten in NNN is veelal strijdig of niet geheel passend met de doelstellingen van het Natuurbeheerplan. Daarnaast is het, vanwege de doorlopende pachtrechten, niet mogelijk om de gronden langdurig te borgen voor natuur. Voor het pachtvrij maken van deze NNN-gronden volgen we in grote lijnen de adviezen op die de Taskforce pacht⁸ in februari 2025 heeft opgeleverd:
 - o De TBO's zijn de belangrijkste verpachters van gronden in het NNN. Met elk van deze TBO's sluiten we een uitvoeringsovereenkomst voor de periode 2025-2029, waarin wordt vastgelegd dat de TBO's de ontpachting van 'hun' dossiers op zich nemen en welke (ecologische) kaders en ambities hierbij van toepassing zijn. Voor het uitvoeren van de ontpachting stelt de provincie procesgeld beschikbaar aan de TBO's. Dit wordt vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst.
 - o Voor het pachtvrij maken van de pachtgronden zetten we de Subsidieregeling Pacht Afkoop (SPA) in. Gedeeltelijk is deze regeling voorzien van budget (€ 5 mln) en voor aanvullende middelen zijn we in gesprek met het Rijk.
 - o Wij hechten aan een zorgvuldig proces bij de ontpachting van gronden voor NNN. Vandaar dat we hiervoor de SPA inzetten. De SPA is een Europees goedgekeurde subsidieregeling die een vrijwillige pachtbeëindiging tussen pachter en verpachter subsidieert, gebaseerd op de wettelijke uitgangspunten voor pachtbeëindiging met diverse zorgvuldigheidseisen. Zo moet er een redelijke termijn onderhandeld zijn en dient de pachtontbindingsvergoeding te worden vastgesteld door een onafhankelijke en gecertificeerde taxateur. Bovendien toetst de provincie bij verlening van de subsidie of de verpachter zich ook gehouden heeft aan deze zorgvuldigheidseisen.
 - o We stellen een klein bestuurlijk overleg in om tot maatwerkoplossingen voor pachters te komen.
 - o Bij de dossiers waar uiteindelijk geen overeenstemming wordt bereikt, wordt de pacht ontbonden via het wettelijk traject in het kader van het Ruimtelijk Ordening (RO)-spoor (dat geldt zowel binnen als buiten focusgebied).
 - o Op gronden met reguliere pacht, gelegen binnen het NNN⁹, wordt na 1 januari 2029 geen Anlb-contract meer afgesloten met de pachter, ook niet als overbruggingsregeling¹⁰. We willen immers dat de gronden binnen afzienbare tijd pachtvrij worden gemaakt zodat hier NNN gerealiseerd kan worden.

⁸ De Taskforce pacht was opgericht in 2022 om gezamenlijk tot een oplossing te komen voor de problematiek van pacht in het NNN. Aan de taskforce namen deel: de TBO's, LTO en provincie Noord-Holland. Op 27 februari 2025 heeft de taskforce haar advies aan GS van Noord-Holland uitgebracht.

⁹ dit betreft de 921 ha van hectare-tabel NNN, zowel binnen als buiten focus.

¹⁰ We onderzoeken nog of een uitzondering nodig is voor gebieden waar reguliere pacht gecombineerd is met een erfpachtconstructie. Dit zijn veelal NNN gebieden waarin SBB als grondeigenaar de grond in erfpacht heeft uitgegeven aan het recreatieschap en het recreatieschap weer doorverpacht aan agrariërs).

Toelichting op pachtgronden in NNN

Binnen het NNN heeft een aantal TBO's gronden in eigendom die vanwege afspraken uit het verleden (vaak voor 1977) regulier zijn verpacht. De reguliere pachtcontracten kennen over het algemeen geen of zeer beperkte voorwaarden voor het agrarisch gebruik. Het contract en toegestane gebruik is daarmee veelal strijdig of niet geheel passend met de doelstellingen van het Natuurbeheerplan. Daarnaast is het, vanwege de doorlopende pachtrechten, niet mogelijk om de gronden langdurig te borgen voor natuur. Het pachtvrij maken van tot NNN begrensde gronden die in bezit zijn van TBO's en momenteel in reguliere pacht zijn uitgegeven (circa 900 ha) is noodzakelijk om de NNN af te ronden en vormt daarom onderdeel van de NNN-realisatie. Deze gronden liggen veelal midden in NNN en N2000-gebied en kennen nog regulier landbouwkundig gebruik. Het aanpassen van het gebruik levert daarom een hoog natuurrendement op, ook omdat na het pachtvrij maken gelijk de omliggende percelen kunnen worden ingericht. Voor het pachtvrij maken van deze NNN-gronden volgen we in grote lijnen de adviezen op die de Taskforce pacht in februari 2025 heeft opgeleverd.

3.3.6 Beheercheck

- Bij bedrijfsverplaatsing en/of -beëindiging komen, naast de gronden die benodigd zijn voor NNN, ook vaak agrarische gronden in eigendom van de provincie (gronden die buiten het NNN gelegen zijn). De provincie streeft ernaar deze gronden weer toe te bedelen aan agrariërs in de buurt zodat agrarisch gebruik mogelijk blijft en continuïteit van het beheer gegarandeerd blijft. Waar mogelijk gebeurt de toedeling van gronden via een kavelruil zodat de agrarische structuur wordt verbeterd en/of ook andere gronden voor het NNN beschikbaar komen. Bij de grondverwerving en herverdeling van (provinciale) gronden is de veebezetting een specifiek aandachtspunt. In en rondom de focusgebieden kan een meer extensief beheer vanuit natuuroogpunt gewenst zijn. Als dit beheer echter te extensief wordt kan dat leiden tot problemen bij het beheer van natuurgebieden die gebaat zijn bij agrarische activiteiten (met name weidevogelgebieden). Per focusgebied is een beheercheck opgesteld die laat zien welke veebezetting nodig is en blijft om het natuurbeheer duurzaam – conform de geactualiseerde natuurambities - te borgen. In de gebieden zoeken we – aan de hand van de uitkomsten van de beheercheck - samen met belanghebbenden naar een juiste balans tussen agrarische activiteiten en het natuurbeheer. De beheercheck past binnen de kaders van het subsidiestelsel SNL.

3.3.7 Overdracht naar eindbeheerder

- Gronden waarop NNN gerealiseerd is (dat wil zeggen na inrichting en overgangsbeheer) en die nog in eigendom zijn van de provincie, zullen wij in logische eenheden verkopen aan een eindbeheerder. De provincie wil geen eindbeheerder van NNN- en/of ruilgrond zijn.
- We streven naar volledige overdracht van ruilgronden via verkoop. Het langjarig verpachten van deze gronden als deze niet meer nodig zijn voor NNN-realisatie wordt zoveel mogelijk vermeden. Het is voor de provincie geen doel om gronden te bezitten als deze geen provinciaal doel (meer) dienen.

3.4 Organisatie

3.4.1 Overlegstructuren

- Bestaande overlegstructuren met gebiedspartijen over de onderwerpen PPLG, natuur en stikstof, zullen wij analyseren met het oog op een eventuele herpositionering of herinrichting tot een nieuw gremium met een andere vorm, naam en/of deelnemersstructuur;

- Na vaststelling van de NNN-realisatiestrategie heffen we het bestaande bestuurlijk overleg 'Samenwerken aan duurzame oplossingen' op. We voorzien dat afstemming en samenwerking via bestaande bestuurlijke gremia voldoende wordt geborgd.

3.5 Financiering

3.5.1 Programma voor gehele NNN-afrondding

- We stellen een programmering op voor de afronding van het gehele NNN met de ambitie om het NNN zo snel mogelijk te voltooien. Dit in de wetenschap dat de financiële dekking voor de gehele programmering op dit moment nog niet voorzien is.
- We benutten de huidige dekkingsbronnen maximaal om zowel binnen als buiten focusgebied de NNN realisatie op korte termijn voortvarend op te kunnen pakken.
- In het programma maken we zichtbaar op welke momenten er een nieuw besluit nodig is over aanvullende financiering. Indien niet tijdig voldoende aanvullende financiering is verkregen, zal het college gevraagd worden om een besluit te nemen over aanvullende financiering uit eigen middelen.
- De programmering is afhankelijk van verschillende factoren, zowel intern (organisatie, capaciteit, eigen middelen) als extern (draagvlak, cofinanciering). Deze factoren beïnvloeden onze programmering dusdanig dat we jaarlijks in het kaderbrieftraject zullen bepalen of de programmering bijstelling behoeft.

3.5.2 Aanvullende middelen

- We gaan actief op zoek naar aanvullende financiering voor het NNN en voor natuurherstel (fondsenwerving). We blijven hiertoe in gesprek met het Rijk en gaan op zoek naar nieuwe financieringsvormen en -kansen, zoals het meekoppelen van NNN met andere opgaven zodat de NNN goedkoper kan worden aangelegd (denk hierbij bijvoorbeeld aan de koppeling met energieprojecten), condities creëren waarin gemengde financiering vorm kan krijgen en lokale financiering ontwerpen (die de lokale economie versterkt en ervoor zorgen dat de middelen binnen de gemeenschap blijven).
- We onderzoeken de mogelijkheid om 50% financiering uit het LIFE-programma (EU) te verkrijgen voor de natuurinrichting in focusgebieden.

Bijlagen

Bijlage 1: Werkwijze voor herbegrenzing van gronden voor NNN

Bijlage 2a: Analyse Vogel- en Habitatrichtlijndoelen Provincie Noord-Holland

Bijlage 2b: Advies over realisatie van natuurverbindingen

Bijlage 3: Stappenplan Analyse kleinschalige NNN-opgave (<0,5 ha)

Bijlage 4: Advies Pels Rijcken over Anlb binnen NNN

Bijlage 5: Leidraad voor ontgrenzen van NNN-gronden

Bijlage 6: Anlb in NNN